

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า คือ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 109 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 683 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 792 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 86 คน ครูผู้สอน จำนวน 248 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 334 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ ถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 โรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 334 ฉบับ ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 86 ฉบับ ครูผู้สอนจำนวน 248 ฉบับ โดยทางไปรษณีย์ ได้รับคืนทางไปรษณีย์และติดตามรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 325 ฉบับ แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 84 ฉบับ ครูผู้สอนจำนวน 241 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.30

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก รูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับ มาก คือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ส่วนรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รูปแบบศูนย์เครือข่ายโรงเรียนแบบศูนย์โรงเรียนพักนอน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็กผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1.1 รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้น ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นนี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน

1.2 รูปแบบศูนย์เรียนรวมบางชั้น ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สามารถพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รูปแบบศูนย์เรียนรวมบางชั้นนี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน

1.3 รูปแบบศูนย์เรียนรวมช่วงชั้น ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รูปแบบศูนย์เรียนรวมช่วงชั้นนี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน

1.4 รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอน ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอน นี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน

1.5 รูปแบบการสอนคณะชั้นโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชา ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ รูปแบบการสอนคณะชั้นโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชานี้เหมาะสมกับโรงเรียนของท่าน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติสอดคล้องมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

1.6 รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สามารถจัดประสบการณ์ครั้งเดียวในการสอนหลายชั้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเหมาะสมกับโรงเรียนท่าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้อในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้อในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมของแต่ละรูปแบบมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในรายข้อในบางรูปแบบดังนี้

2.1.1 รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้น ข้อ 5 รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นนี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.1.2 รูปแบบศูนย์เรียนรวมบางชั้น ข้อ 4 สามารถพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.1.3 รูปแบบศูนย์เรียนรวมช่วงชั้น ข้อ 2 สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนครูหรือครูไม่ครบชั้น ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.1.4 รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอน ข้อ 1 สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.1.5 รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ข้อ 3 สามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ เกิดทักษะชีวิตและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า โดยภาพรวมของแต่ละรูปแบบมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในรายข้อในบางรูปแบบดังนี้

2.2.1 รูปแบบศูนย์เรียนรวมช่วงชั้น ข้อ 3 สามารถระดมทรัพยากรของทุกโรงเรียนมาบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2.2 รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ข้อ 3 สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งเดียวในหลายชั้น ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เหมาะสมของโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

จุดมุ่งหมาย ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม โดยตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากเพียงข้อเดียว อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก รูปแบบการเรียนการสอนปกติร่วมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมนี้ มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับ สุรวุฒิ จุสวัย (2552) ได้ศึกษา กระบวนการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาในการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อยู่ในระดับ น้อย 3) ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในอนาคต คือ ส่งคู่มือครู และตารางการออกอากาศให้ทราบล่วงหน้า โรงเรียนควรจัดทำแผนโครงการ กำหนดปฏิทินในการดำเนินงานก่อนเปิดเรียน ควรสนับสนุนเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน ควรจัดประชุมอบรม สัมมนาหรือศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาทักษะ เพิ่มประสบการณ์ และสร้างความตระหนักในการจัดการเรียนการสอน และการจัดสรรงบประมาณในการซ่อม/บำรุงรักษาอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม

รองลงมา คือ รูปแบบการสอนคละชั้นโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาซึ่งในรายข้อมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 5 ที่บอกว่า รูปแบบการสอนคละชั้นโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชานี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน อยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญกับ รูปแบบการสอนคละชั้นโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชานี้เช่นกัน สอดคล้องกับ สุนทรีย์ สุวรรณภูมิ (2549) ได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กรณีโรงเรียนวัดสารภีวิทยาคาร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาปรากฏดังนี้ 1) ผลการดำเนินงาน การดำเนินงานการบริหารรูปแบบการเรียนรู้อแบบบูรณาการโรงเรียนวัดสารภีวิทยาคาร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครู กรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ด้วยวิธีการรวมชั้นเรียนและบูรณาการระหว่างวิชาโดยการใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อมาก เนื่องจากเป็นวิธีการที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาในการสอน สามารถแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น และขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนได้ 2) ด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจจากการเรียนการสอนรูปแบบบูรณาการด้วยวิธีการรวมชั้นเรียนและบูรณาการระหว่างวิชาโดยการใช้สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สามารถนำเสนอแนวคิด ช่วยกันวางแผน เสนอแนวทางวิธีการทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีและนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน 3) ผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของโรงเรียนวัดสารภีวิทยาคาร อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาคือ ครู ไม่มีเวลาจัดการเรียนรู้ให้ครบร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะต้องทำงานด้านอื่น เช่น งานธุรการ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อย บุคลากรมีจำนวนน้อย และยังคงคลั่งคลึงกับ Nielsen H.D. และคณะ(1993, อ้างอิงใน จัตุรชัย ธรรมนครบุรี และคณะ, 2551, หน้า 34) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้นใน Belize ในอเมริกากลาง สถานศึกษาที่ทำการศึกษาคือ เป็นสถานศึกษาที่มีจัดการศึกษาแบบรวมชั้นอย่างเต็มรูปแบบเป็นสถานศึกษาที่มีจำนวนห้องเรียนต่อครูในอัตราส่วน สองห้องเรียนต่อครูหนึ่งคน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งนำผลการศึกษามาพัฒนา นโยบายในการจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้น และทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่สอนแบบรวมชั้นกับสถานศึกษาที่สอนแบบดั้งเดิม หรือ สอนแบบแยกระดับชั้น การศึกษาพบว่า ผลการปฏิบัติด้านการเรียนการสอนของผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษาสอนแบบรวมชั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในสามระดับแรกของกลุ่มต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่นๆ ของประเทศ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ถือเป็นข้อมูลสำคัญในการเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และการฝึกอบรมสำหรับนักเรียนระหว่างการเรียนในสถานศึกษาที่เป็นแบบรวมชั้นใน Colombia's Escuela Nueva กับสถานศึกษาแบบดั้งเดิมที่จัดการเรียนการสอนแบบแบ่งเป็นระดับชั้น ในผลการศึกษา พบว่า มีผลสัมฤทธิ์กระทบที่เป็นอิสระด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Significant Independent Effect on Student Outcome) การควบคุมภูมิหลังของผู้เรียน (Controlling for Student Background) และปัจจัยนำเข้าของสถานศึกษา (School Input)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดรูปแบบที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การจัดการเรียนการสอนแบบไม่มีชั้น (Mix-age Group Students) ซึ่งเป็นการรวมนักเรียนทุกกลุ่มอายุให้เข้ามาเรียนร่วมกัน ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้มีข้อดีและข้อจำกัดคล้ายคลึงกับการจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้น

ในส่วนของการต้องการรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการใช้รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กแบบเครือข่าย สถานศึกษาศูนย์ปฏิรูปการศึกษาแบบเครือข่ายวิทยากร แบบการยุบรวม หรือล้มเลิกสถานศึกษา รูปแบบการหลอมรวมชั้น รูปแบบการบูรณาการภายในช่วงชั้น และรูปแบบเครือข่ายวิทยากร การจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้น ถ้าใช้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนได้อย่างดีเยี่ยม และได้ข้อคิดประการหนึ่งคือ ในระยะแรกอาจต้องมีการลงทุนสูงมาก และมีปัญหาอีกหลายประการซึ่งต้องพึงตระหนักและหาทางแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

ลำดับที่ 3 คือ รูปแบบศูนย์เรียนรวมช่วงชั้น อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ารูปแบบศูนย์เรียนรวมช่วงชั้นนี้สามารถพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ข้อที่ 4 สามารถพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับ บพิศ ศิริ (2545) ได้ทำการศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กแบบเรียนรวมช่วงชั้นของศูนย์โรงเรียน สันปูเลย อำเภอคอนสาร จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เข้าใจในโรงเรียนขนาดเล็กแบบเรียนช่วงชั้น ซึ่งเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมด้านปัจจัยนำเข้า ครูมีการปรับปรุงแผนการเรียนอยู่เสมอและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนมีแผนงานชัดเจนสอดคล้องกับสภาวะของโรงเรียน และด้านผลผลิตนักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ลำดับที่ 4 ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.20$) คือ รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นและศูนย์เรียนรวมบางชั้น รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นและรูปแบบศูนย์เรียนรวมบางชั้นนั้นเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ 1 สามารถพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลางและมีข้อนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 รูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นและรูปแบบศูนย์เรียนรวมบางชั้นนี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน อยู่ในระดับปานกลาง ($X=2.94$) อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ารูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นนี้สามารถพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร แต่มีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 5 นั้นอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ายังไม่แน่ใจว่าผู้ปกครองจะเห็นด้วยหรือไม่ เพราะรูปแบบศูนย์เรียนรวมทุกชั้นนั้นต้องยุบโรงเรียนบาง

โรงเรียน แล้วนำนักเรียนไปเรียนรวมกันกับโรงเรียนหลัก ซึ่งผู้ปกครองอาจเป็นห่วงเรื่องการเดินทางของนักเรียน สอดคล้องกับ โกศล ปราคำ และวัชรภรณ์ วัตรสุข (2536) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบศูนย์โรงเรียนที่นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมาเรียนรวมในโรงเรียนที่ตั้งศูนย์ทุกชั้นเรียน จำนวน 5 ศูนย์โรงเรียนสมาชิกศูนย์ 7 โรงเรียน รวม 12 โรงเรียน และรูปแบบรวมชั้นเรียนที่นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมาเรียนรวมกันเป็นบางชั้น จำนวน 3 ศูนย์หลัก และ 3 ศูนย์รอง รวม 6 โรงเรียน โดยเป็นการรวมกันเฉพาะด้านวิชาการส่วนการบริหารด้านอื่น ๆ ยังคงลักษณะเดิม และเป็นการรวมโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันมีสภาพภูมิประเทศ และสภาพสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน การคมนาคมค่อนข้างไม่มีปัญหา และระยะทางระหว่างโรงเรียนไม่เกิน 3 กิโลเมตร พบว่าประการแรกนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีโอกาสได้รับประสบการณ์การเรียนรู้กว้างขวางมากขึ้น โดยได้เรียบครบเนื้อหาทุกกลุ่มประสบการณ์เต็มเวลาที่กำหนดในหลักสูตรได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้เรียนโดยกระบวนกรกลุ่ม มีความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา และกระตือรือร้นในการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประการที่สอง รูปแบบการจัดการศึกษา ทั้ง 2 รูปแบบสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กได้ สามารถลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนและบังเกิดผลให้โรงเรียนสมาชิกศูนย์ประกาศเลิกล้มแล้ว จำนวน 2 โรงเรียน ประการที่สาม บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กมีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ และมีพลังในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถึงแม้จะต้องรับผิดชอบจำนวนนักเรียนที่มากขึ้น แต่ครูผู้สอนก็มีความพึงพอใจมีขวัญกำลังใจเพิ่มมากขึ้นในการเตรียมการสอนมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความถนัด และความสามารถเฉพาะด้าน ประการที่สี่ ผู้ปกครองคิดว่านักเรียนในปกครองพึงพอใจในการไปเรียนรวมศูนย์ และมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยผู้ปกครองบางส่วนมีความเป็นห่วงในการเดินทางของนักเรียน

ส่วนรูปแบบที่ผู้บริหารและครูผู้สอน มีระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด คือ รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 1 รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอน สามารถพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามหลักสูตร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 5 รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอนนี้เหมาะสมกับโรงเรียนท่าน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่า รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอนนี้เป็นรูปแบบที่ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมน้อยที่สุดที่จะนำมาใช้บริหารจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

อาจเป็นเพราะว่า ไม่มีโรงเรียนใดจำเป็นต้องใช้การบริหารจัดการเรียนรู้รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอนนี้ เนื่องจากการที่จะใช้การบริหารจัดการเรียนรู้รูปแบบศูนย์โรงเรียนพักนอนนั้น โรงเรียนนั้นต้องมีลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547, หน้า 4-21) นักเรียนที่เดินทางมาเรียนรวมไม่สามารถเดินทางไป-กลับระหว่างโรงเรียนหลักได้เนื่องจากบ้านเรือนตั้งอยู่ห่างไกล และการคมนาคมยากลำบาก หลายแห่งเป็นภูเขาและป่าทึบ ดังนั้นนักเรียนจึงจำเป็นต้องพักนอนค้างคืนที่โรงเรียนหลัก

จุดมุ่งหมาย ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวมนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต่างเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกัน แต่ละโรงเรียนมีปัญหาค้างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ต่อรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กต่างกันนั้น มีความต้องการคล้ายกันคือแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ต่างมีปัญหาค้างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วรวิทย์ บุญหนัก (2552) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารตามรูปแบบการบริหารเฉพาะตนเองในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 พบว่า 1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารตามรูปแบบการบริหารเฉพาะตนเองซึ่งแบ่งเป็น 10 งาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ ด้านการนิเทศและติดตาม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดการหนังสือเรียน แบบฝึกหัด ด้านการจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดหนังสือห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน ด้านการแก้ปัญหาคาราคาซัง ด้านการพัฒนาครู และด้านการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนและสิ่งปลูกสร้างอื่นที่ชำรุด

2) ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามรูปแบบการบริหารเฉพาะตนเองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารเช่นเดียวกับผู้บริหาร 3) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามรูปแบบการบริหารเฉพาะตนเองในโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามรูปแบบการบริหารเฉพาะตนเองในโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะของการศึกษาค้นคว้า

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ที่ว่ารูปแบบการเรียนการสอนปกติรวมกับการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นรูปแบบที่ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าจะเหมาะสมกับการนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มากกว่ารูปแบบอื่นใน 6 รูปแบบที่นำเสนอไปนั้น ทางผู้ศึกษาค้นคว้าก็จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนของผู้ศึกษาต่อไป แต่จากการดำเนินการตามรูปแบบนี้มาบ้างแล้วทำให้ทราบว่ามีข้อจำกัด หลายอย่างเช่น

1. นักเรียนไม่สามารถพูดคุยโต้ตอบกับครูผู้สอนในโทรทัศน์ได้ทำให้ไม่สามารถซักถามในประเด็นที่สงสัย จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลหรือครูประจำชั้นต้องอยู่กับนักเรียนในตอนที่เรียนกับสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่ออธิบายให้นักเรียนเข้าใจในประเด็นที่สงสัยด้วย เป็นประเด็นที่ผู้เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมต้องนำไปพิจารณาปรับปรุงระบบ เครือข่ายให้สามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้ระหว่างครูผู้สอนในโทรทัศน์กับนักเรียนที่เรียนอยู่ปลายทาง รวมทั้งรัฐบาลต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง ควรสนับสนุนเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน ควรจัดประชุมอบรม สัมมนาหรือศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาทักษะ เพิ่มประสบการณ์ และสร้างความตระหนักในการจัดการเรียนการสอน และการจัดสรรงบประมาณในการซ่อม/บำรุงรักษาอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม

2. ไม่ควรให้นักเรียนเรียนจากสื่อทางไกลผ่านดาวเทียมหลายวิชาติดต่อกันเพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายทำให้ขาดความสนใจ

3. ครูควรศึกษาคู่มือและตารางการออกอากาศเพื่อวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับสื่อทางไกลผ่านดาวเทียม รวมทั้งโรงเรียนควรจัดทำแผน โครงการ กำหนดปฏิทินในการดำเนินงานก่อนเปิดเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเฉพาะในแต่ละรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าในเชิงคุณภาพในประเด็นต่างๆของการดำเนินงานบริหารจัดการการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบต่อไป